

Overdenking 4 augustus 2024

Lezingen:

Psalm 15

Marcus 7: 1-23

Gemeente van Christus, door God geliefde mensen.

Gast zijn op aarde

Heer, wie zal gast zijn in Uw tent, wonen op uw heilige berg...? Zo begint Psalm 15.

'Gast zijn'... wat betekent dat eigenlijk? Ik moet denken aan de periodes wanneer ik tijdens een meerdaagse-wandeltocht overnacht in een Bed&Breakfast. Daar ben en voel ik me dan te gast bij de eigenaar van de slaappleaats. Soms slaap ik in een speciaal als B&B opgezet gebouw, maar soms is het een verblijfplaats in het huis waar ook de mensen zelf leven. Juist dan is het altijd eerst wat ongemakkelijk en zoeken. Waar bevindt zich alles en iedereen en wat zijn in dit huis de waarden en normen? Hoe gedraagt men zich hier? En, hoe moet en kan ik me hiertoe verhouden? Ik ben dan zoekend en moet wat los komen van mijn eigen gewoontes. De vertrouwdheid van het bekende is er niet. En dat maakt dat ik mijzelf een soort van opnieuw moet ijken aan de omgeving.

Anne-Marie Bos, Karmelietes, schrijft hierover in een artikel in het bezinningsblad Speling wanneer zij Psalm 15 behandelt in een vertaling van hoogleraar Spiritualiteit, Kees Waayman. Zij benoemt dat 'gast-zijn' betekent dat je de gastvrouw/gastheer ruimte geeft en voorop laat gaan. Als gast zoek je, stap voor stap, naar verbinding en kijk je opnieuw naar de werkelijkheid waar je je in bevindt. Zo ontdek je dat je mag zijn op de plek waar je bent en je jezelf er thuis mag voelen.

Gast zijn bij God. Waar zijn we dan gast? In een tent, die kun je overal mee naar toenemen. Op een berg, die is rotsvast, niet verplaatsbaar. God is overal te vinden en beweegt met ons mee op deze aarde, zo zou je kunnen zeggen.

Dan zijn wij mensen dus overal waar we ons bevinden gast, gast bij God op Zijn aarde... Dit betekent dat we op aarde mogen verblijven, wonen zelfs, maar dat deze aarde niet ván ons is.

Het vraagt van ons een houding van zoeken en aftasten, onszelf opnieuw uitvinden. Maar dan wel in het besef dat waar we ons ook bevinden, die plek niet van ons is, maar van de Ander, de Ander met een hoofdletter. We mogen gebruik maken van alles wat zich op deze aarde bevindt. De vraag is: Hoe doen we dat? Hoe voelen we ons hier thuis en op welke manier gaan we om met alles wat zich op deze aarde bevindt?

Ik weet niet hoe het met jullie is, maar wanneer ik iets gebruik wat niet van mij is, ga ik daar voorzichtiger mee om dan wanneer het van mezelf zou zijn...

Hoe doen jij en ik dat met de aarde?

Het betekent dus nogal wat, gast zijn bij God, in Zijn tent en op zijn Heilige berg, in Zijn ruimte...

De psalm geeft ook richtlijnen voor het gedrag van wie gast mogen zijn in Gods tent, zo lezen we. Die richtlijnen zijn belangrijke eigenschappen, namelijk: betrouwbaar zijn, de waarheid spreken, niet lasteren, respect hebben voor iedereen en geen rente vragen op wat je uitleent. Het zijn een soort huisregels.

Vergelijkbare richtlijnen komen vaker in de Bijbel voor, zij het in andere woorden. Denk aan de tien Geboden en de zaligsprekingen – in essentie komt de inhoud overeen.

Het lijkt erop dat God hoge eisen aan zijn gasten stelt voordat ze mogen wonen in zijn ruimte. Want, wees eerlijk, wie heeft de genoemde eigenschappen altijd paraat? Wie laat zich nooit beïnvloeden door in- of externe factoren zoals moeheid of tegenvallers op je pad? Wie houdt zich altijd goed aan de huisregels zoals die zijn afgesproken?

Betekent dit dan dat we niet welkom zijn en geen gebruik mogen maken van Gods gastvrijheid om bij hem, op deze aarde, te verblijven?

Om daar antwoord op te vinden, hebben we de laatste zin uit de Psalm nodig in de vertaling die Anne-Marie Bos gebruikte. Daar eindigt de Psalm met: Wie dit maakt, wankelt niet in eeuwigheid.

Wie dit maakt. Dus niet wie dit doet, wie zo is, maar wie dit maakt... Het is een werkend-woord, een wordingsproces. Het hoeft dus niet af en klaar te zijn, niet compleet of perfect...

We lezen vanmorgen ook uit het Evangelie.

Marcus verhaalt over de confrontatie van Jezus met zijn leerlingen rond het wel of niet noodzakelijk zijn van het je houden aan de wetten en regels wat betreft rein en onrein. Jezus legt dan uit dat niet het onreine dat van buiten komt, de mens onrein maakt, maar dat datgene wat van binnenuit komt de mens onrein maakt. De voorbeelden die hij noemt hebben alles met gedrag te maken: hebzucht, kwaadaardigheid, bedrog, laster en hoogmoed. Deze eigenschappen maken onrein.

Natuurlijk is het goed om je aan bepaalde regels te houden en bijvoorbeeld de handen te wassen voor je gaat eten. Zeker wanneer je net van het land komt, zoals in het verhaal. Maar, zo is de essentie van Jezus volgens mij, ons hart kunnen we op die manier niet reinigen. Vasthouden aan de wetten van de Thora geeft schijnbare houvast, het gaat om iets anders.

Het gaat om de reinheid van ons hart...

Hoe ondersteunt het Evangelieverhaal van Marcus de essentie van Psalm 15. En wanneer het gaat om het thema in onze gemeente, groen geloven: Hoe ondersteunen beide teksten ons in een groene levens- en geloofshouding?

Terug naar Psalm 15: Wie mag gast zijn in Uw tent, wonen in Uw ruimte...?

Gast zijn, zo hoorden we al, is je overgeven aan de gastvrijheid van de gastgever, de gastvrouw of -heer. Je eigen zekerheden loslaten en je herijken en verhouden ten opzichte

van de gastgever in een nieuwe/vernieuwde leefruimte. Gast zijn op Gods aarde betekent in dit geval: doen wat goed is, oprecht zijn en niet verachten wat van waarde is, betrouwbaar zijn en een ander niet afpersen.

In het verhaal waarin Jezus zijn leerlingen nog eens uitlegt wat een mens onrein maakt, noemt hij eigenschappen die tegenovergesteld zijn aan zoals die in Psalm 15 worden genoemd.

Daarmee zou je kunnen zeggen dat de richtlijnen zoals die in de Psalm worden genoemd, bijdragen aan een rein hart.

Is daarmee de verbinding tussen de twee teksten van vanmorgen niet heel waardevol? Los komen van de dingen waarvan we denken dat het noodzakelijk is voor ons bestaan, waarvan we denken dat we er de regie over hebben en ze ons houvast geven - ze overschreeuwen ons van binnen uit.

Dat kunnen we loslaten; we mogen ons hernieuwen in het perspectief van God, onze Schepper en ons omwentelen in Zijn gastvrijheid. Mits we ons gedragen op deze aarde als gast in Zijn huis en daarbij ons hart reinigen door het goede te doen, overal waar we zijn. Gast-zijn en het goede doen, is je hart reinigen.

‘Wie dat maakt, wankelt niet...’ is de laatste zin van Psalm 15 in de vertaling van Kees Waayman. Het is een opdracht om goed te doen en zo oprecht en zorgvuldig om te gaan met onze medemens en onze medeschepselen.

Dus, hen betrouwbaar, eerlijk en zonder laster tegemoet treden. Respect hebben, voor die medemens, voor de dieren, de planten, de zon en de maan, voor het licht en het donker én voor jezelf.

Dat maakt ons hart rein, waardoor we Gods gastvrijheid waard zijn.

Daarmee kunnen ook wij gastvrij zijn en een waardevolle levens- en geloofshouding bereiken, voor alles en voor iedereen.

Wie dat maakt...

Het is geen statisch gegeven, maar juist een proces. Het gaat niet vanzelf. Er moet gewerkt worden, we moeten ons best doen. Maar we mogen ook struikelen, opnieuw beginnen en weer en weer en weer opnieuw...

Iets maken gaat met vallen en opstaan. De wereld een beetje mooier maken gaat ook met vallen en opstaan.

Maar, uiteindelijk, zo mogen we geloven, komt het ervan. Die wereld waar we als gast meewerken aan een leefruimte waarin iedereen en alles mee mag doen en tot zijn recht komt. Iedereen en alles!

Een wereld waarin we, wanneer we los hebben gelaten waaraan we vast zaten, werken aan een nieuw perspectief, iedere dag weer opnieuw en vooral, vanuit een rein hart.

Een wereld waarin we allemaal thuis zijn, ook planten en dieren. Een wereld waarin ook God zich, samen met ons, thuis voelt!

Wie dat mee mogelijk maakt, zal niet wankelen...

Amen